

Plébános községi könyvtárosi szerepkörben

Subjektív bevezetés. Nagyon örülök, amiért úgy alakul napjaink történelme, hogy megírhatom ezt a cikket (és a gyors átalakulások ellenére, remélhetőleg, még olvashatom is nyomtatásban)! Megírhattam volna az esetet negyedszázaddal ezelőtt is, de akkor még csak negatív előjellel. Talán, ha az az előjel nem negatív annak idején, ma másként állnának dolgaink... Az írás főszereplője ugyanis egy katolikus pap, plébános, aki községe könyvtárának tiszteletdíjas könyvtárosa. Ne hallgassuk el azt sem, hogy a falu párttitkára és tanácselnöke, akiknek világnézete nem azonos a tiszteletdíjával, kérték fel a korábban megüresedett könyvtárosi posztra *Facsar Sándor* plébánost: vállalná el a kis község szellemi vezetését ezen a világi helyen is.

Beszélgetésünk elején elmesélek a tisztelendő úrnak módszertanos elődeim emlékeiből néhány megtörtént epizódot: például hogy komoly fejmosást kaptak a fenntartóktól a könyvtárosok a hidegháború éveiben, amiért olyan klerikális mű is volt a polcon, mint *Mikszáth*tól a *Szent Péter esernyője*; hát ha még a községi könyvtárban papot is találtak volna – könyvtárosként!

*

Objektív folytatás. Katolikus egyházi ünnep van azon a novemberi keddi napon, amikor a könyvtári nyitvatartási időben felkeresem Balatonszepezden *Facsar Sándor* plébánost. Ő is osztozik a tiszteletdíjasok mostoha sorsában: könyvtárában csontrepszó a hideg, mert az elektromos hőtárolós kályha éppen nem tárol hőt. Olvasók így is akadnak, és amíg velük foglalkozik, rájövök, miért éppen rá esett a falu vezetőinek választása. Ebből a középkorú férfiből ugyanis hiányoznak azok a külsőségek, amelyeket papi személyekhez társít a közgon-

dolkodás: ruházata meleg pulóver és pantalló, modorában nyoma sincs kenetteljességnek. Ahogy az ajtón belépőre néz, tekintete nyílt és figyelmes, barátságos készség árad belőle, hogy segítsen a hozzá fordulónak, bármiért jöjjön is.

– Egyházi teendőimet délelőtt már elintéztém, miséztem mind a négy községemben, itt a könyvtárban is teljesíttem, amit vállaltam: könyvtáros vagyok – mondja, amíg átballagunk a meleg plébániára beszélgetni. Ez a „hivatalt” otthon is jellemző a tulajdonosára. Szobái tágasak, egybenyitottak, a barátságos berendezés, a sok könyv harmonikus egységet alkot – és példát is mutat.

– Könyveimnek csak a fele teológiai tárgyú, a másik részét a szép- és szakirodalom adja. A sok templomrekonstrukció miatt még a kisipari egységárgyűjtemény is megvan – mutatja.

A tágassá alakított ablakok a Balatonra néznek; a látvány megragadó.

– Két vágyam volt fiatal koromban: papnak lenni és a Balaton mellett lakni. Hivatásomat 23 éve folytatom. A Győri Hittudományi Akadémia elvégzése után mindig a Dunántúlon dolgoztam, Balatonszepezden 1985-től vagyok.

Ezen a tájon nem élnek rosszul az emberek. Zánka, Révfülp, Köveskál és Szepezd lakóit nagyrészt az üdültetési szolgáltatások foglalkoztatják, de Tapolca ipara, a helyi jó tsz és a szőlő is segíti őket jövedelemhez jutni, bár ebből sem az egyháznak, sem a könyvtárnak nem sok marad. A négy község lakossága alig lépi túl a 3000 főt, de ez a szám nyáron megháromszorozódik, és a nyaralók között is sok a törzsolvasó.

– *Hogyan fogadta a környezete ezt a döntést?*

– A fölöttesem helyesli, de a faluban vegyes volt a visszhang, kezdve a sajnálkozástól, „a

szegény plébános úr lett a könyvtáros”-tól egészen addig, hogy „na ez jó ötlet volt, ő biztosan sokat olvas”, meg az is kiderült, a tiszteletdíjról ködös elképzelése van néhányuknak. Végül úgy érzem, elfogadtak. A nyaralók nagy része nem is tudja talán, hogy pap vagyok, a helyieket sem feszélyezi: az állami ünnepekhez ugyanúgy kikeresem az irodalmat, mint más könyvtáros. A Zánkai Körzeti Könyvtárhoz tartozik a miénk, ők hozzák a könyveket, folyóiratokat, nekem csak ajánlalom kell, adminisztrálom és rendben tartom a mintegy 4 ezer kötetes állományt.

– És az irodalomajánlásban mennyire befolyásolja a papi hivatása?

– Hát igen, ez eleinte gondot okozott, túlságosan objektív akartam lenni, de már látom: erre nincs szükség. Senki sem tagadhatja meg önmagát – egy pedagógus valószínűleg a könyvtárban is elsősorban az, és másképp foglalkozik a gyerekekkel, mint a felnőttekkel. Én szenvedélyes utazó vagyok, a pénzemen diafilmeket, képeket, könyveket veszek, és úgy döntöttem: a téli kölcsönzési estéken diavetítéseket, élménybeszámolókat tartok az újtajmról. Moszkváról, Leningrádról csakúgy, mint ahová most készülök, a Szentföldről. Rómáról hogy lehetne beszélni a vallás említése nélkül?

Már szeminarista koromban is nagyon szerettem szervezni, akkoriban írtam meg egy betlehemes játék forgatókönyvét. Tavaly a zánkai gyerekeknek tanítottam be, nekik is élmény volt, és nekem is, hogy végre meg tudtam mozgatni a közösségi élettől teljesen elszórt falusiakat. A saját gyerekkorukat juttatta eszükbe – ki tudja? A lényeg az, hogy világnézetre való tekintet nélkül résztvettek benne.

Visszatérve a kérdésre: a könyvtárban nem folytatok egyházi propagandát, de a templomban népszerűsítom a könyvtárat, és például a nyári kulturális program mind a négy községi templomban ki van téve. Szeretném a hívőkben és az olvasókban is felébreszteni az egyetemes művészet, tudomány tiszteletét. Itt a faluban van egy galéria is, a balatoni festők tárlatával, azt is én mutatom meg az érdeklődőknek, akik sajnos ritkán helybéliek.

– Plébános úr, követhetőnek tartja-e példáját másutt is?

– Miért ne? Az egyház nem zárkózott el egészen a hasonló közösségi ténykedések elől, és ennek régi hagyományai is vannak. De kétón áll a vásár: ebben a községben a párttitkár, a tanácselnök és a népfront képviselője a falu nevében bizott meg bennem, és úgy érzem, erre eddigi munkámmal rászolgáltam.

A plébános szavaiból a közélet híreiben való naprakész tájékozottság érezhető, a lojalitása, türelme pedig irigylésre méltó. Pedig gondjai neki is vannak: beteg szíve miatt állandó orvosi kezelésre szorul. A pesti kórházi utakat mindig arra a napra időzíti, amikor nincs kölcsönzés, mert amit vállalt, azt lelkiismeretesen kívánja végezni.

*

Most is. Beszélgetésünk fogytán *Facsar Sándor* visszamegy a hideg könyvtárba, hátha jön még valaki. „Ha csak egy ember keres fel, már akkor sem ülök ott hiába” – mondja.

Tisztelem a kitartásáért, a példamutatás erejébe vetett hitéért. Ezek a keresztényi erények talán segíthetnek a könyvtárügy egyik-másik alaproblémáján.

Se tanács, se iskola nincs a községben, és a könyvtárnak itt se csak a kocsma az egyedüli ellenlábas, hanem a pénzhajsza és az érdeklenség is.

De ennek a kis falunak legalább van egy jó plébánosa és egy rendes párttitkára!

Turainé Matzkó Emma

